

Birtalan Ferenc

CSAK KÉKRE LÉPJ

Birtalan Ferenc

CSAK KÉKRE LÉPJ

Szerkesztette: Birtalan Balázs

**A borítót Ferger Gina és Szakter Károly
12 éves tanulók rajzainak felhasználásával
Pereszlényi Helga tervezte**

HUNGAROVOK KIADÓ
Budapest, 2008

ISBN 978-963-7504-81-5

TARTALOM

HÉ, DALOCSKA!

A cégér
Hé, dalocska!
Madárvers
Zuhany
Zivatar
Zenede
Bor
Piros-kék
Bartók
Alföld
Szárnyaszsoltár
Szobor
Tablettadal
Költőországban

VISSZANYÍLÓ ABLAK

Ma boldog
Kiszámolásig
Anyavers apásan
Advent
Szentjeit a HÉV
Visszanyíló ablak
Alföld, kékitővel
Csatakép
Szökőkút, gépharang
Emlékműre
Bohócok, szittyák
Októberetűd
Paneltár
Kapu
Választalan
Minap
Számfejtő
Relativitás
Dogma
Főnix

DÍSZBURKOLAT

Ugrató
Egy kis galamb
Télvégi őszből
Két szoba között
Vasárnap
Szieszta
IWIW
Anyák napja után
Tánc
Úton sehovába
Pörgető
Jött egy leány
Lista
Szépítő vers
Nyarat kapsz

KERUBOK JÖNNEK

Hogy
Költők ideje
Kettős fronthatás
Telefon
Álmok verse
Patchwork
Tovább
Őszi vers
Latin
Cinke-kék
Exodus
Volt ez évben
Téli vers
Csöndékszerem
Révbér
Alanyi költő
Kerubok jönnek
Nyílnak
Kagyló
Húsvét
Azt mondja az
Éjjel, nyárban
Az vagy

Birtalan Ferenc
(Győri László)

HÉ, DALOCSKA!

A cégér

Szőget vertem a Céh oszlopába,
mikor tudtam, mit mesterem tudott.
Minden műhely egy szelet világra
nyitott új ajtót, ablakot.

Megismerkedtem vad tüzekkel,
hozzám dörgölözött az anyag.
Hittem, megtudom a titkot egyszer,
miért a segéd mindent odahagy.

Immár egy étellel mögöttem,
kilesve mesterfogásokat,
elküldő hazámba visszajöttem,
rendezni tartozásomat.

Iskolám nyitva, leng a cégér.
Nem tolakszanak a legények.
Kemény munkáért szerény bér,
valahogy másra hajaz az érdek.

Tüzem megrakom reggelente.
Fújtatom, pattog a szikra, száll.
Jó szén kell, persze, jó jószerencse,
és izzó vas. A forma ránk talál.

Hé, dalocska!

A vers lemászott a vitrinből a földre.
Loholt a költő utána: talán ha visszajőne,
finom ő ehhez: hymnusocska!
Szállni kell, nem csúszni lent a porba'.
Ment a vers, szülője nem érdekelte.
Majd báli ruhában járok: persze...
Ment az utcán, szemben emberek,
két lábon járok: tetszenek,
mondta a vers, tocsogva a sárban,
s nézte: nekem sincs rosszabb lábam...
Kicsit antikolt, kicsit göröglők,
de a baj végül is öröklött,
s a célnak pont jól lengenek.
Hagyj, szólt a költőnek, hagyj ma engemet.
Ment a vers, rámosolyogtak.

Kérdezték: hé, dalocska, hogy vagy?
Köszönöm, mondta: minden isteni!
Menni kell, nem polcon hírleni.
Undorító, szólt a költő epésen,
ez itt. Nem jobb ott, bőrkötésben?
Nektárt kap, ki megkeres, nem ócska lőrét.
Király kegyét akard, ne kardnyelőét.
Nem hallotta verse, épp kukát rúgott fel.
Az istenek pihenjenek, nekem ez kell.
Múlatták az időt, míg beért az este.
Gyere, apám, szólt a vers: jó vagy egy felesre.

Madárvers

(À La Fontaine)

Megvédve kandidátusi dolgozatát,
úgy érezte az ornitológus,
vágja a témát,
apróbb javításokkal
helyére tette a madárvilágot.

Az erdőbe pöffeszkedve ment
– harkályok kukkolták szemlesütve –,
felolvasni az értekezésből,
hadd tudják meg a bugrisok,
a tudomány mi.

Szepegtek eleinte a csízek,
rigók dermedten ültek.
Egyik szemét lesúnyva nézett
Uhu, az értelmes dolgokhoz szokott.
Ám elunták.

Fújva sok avítt, ösöktől itt maradt
kis dallamot,
röpült a dolgára mind.
A hosszúszárnyas még figyelt,
fehértollasan, glóriásan.

Zuhany

Reggelente a fürdőszobában bekapcsolom a rádiót.
Na, nem Sokol, az kihalt a készletemből,
de ez is a régi zsebkategóriába tartozik.

Ma: 2007 október 11-én, kezdődnek a
Három Születésnapok.
1948-ban: Költő-Verbőczy Antal érkezett, ki
*„A századtól a harmadik háború félelmét,
Októbertől az Eszmét kapta”,
11-e az Osztályra emlékeztette,
kik azon a napon kapták félhavi bérüket,*
s ma, a megbicsakló józan ész leírhatja:
huszonöt éve elveszett.
12-e a *holnap*: fiam ünnepe,
– persze már 1969-et írtunk.
13-a atyai barátomé
– ki majd húsz éve Zalába költözött –,
s idézi 1935-öt.
Ennyit a Három Születésnapokról,
mi nem olcsó fogás, mit a költő kreál,
bár mégsem szocreál.

Nos, hallgatom a „*dyras*” feliratú kis rádiómat,
hol slágerek, régi idők zenéi szólnak
– nekem is jár pár percnyi kábulat –,
valaki gitározik, barokk, heavey metalos lüktetés,
állok a zuhany alatt,

s a vízzel emlékek ömlenek a valamikori ezredvégből:
Egy elegánsnak mondott szállodában, garden partyn
– akkoriban olyanokba jártam –,
egy felkapott zenész dalaira szórakozott
az itallal töltött publikum.
Május vége, június eleje lehetett
– az idő pontosítása nem érinti a történetet –,
hétéves leányom és sok más gyerek
szaladozott az asztalok között,
vagy a színpad előtt billegett.
A hangulat emelkedett.
Alig tűnt érdekesnek a szakállas, enyhén ittas úr,
– kezében borosüveg –, ki a pódiumra tévedt.
Mosolyogtak az emberek, mosolyogtak a zenészek,
sőt, talán a vicc, a show miatt: felé gitárt kínáltak.
A szakállas leült,
borát széke mellé tette, megsimogatta a húrokat.

A mesék általában így kezdődnek,
s mint akkor, néha úgy folytatódnak.
Csoda történt a húrokon.
Lányunkat magához hívta,
unokájáról szólt az őszes úr,
hogyan ő is így, és ő is úgy...
na persze, angolul.

Mi fér e mesébe még, mit az emlékezés idehív:
Igazi örömmel kaptunk akkor este:
A gitárnál Mick Box, a Uriah Heep.

Ennyi.
Valamelyik fiókban, egy szalvétán
a föntieket igazoló pár angol szó van,
én meg elmesélem a történetet,
mikor egy békából királyfi lett,
s talán egy órán át nem volt boldogabb nálam
2000 koranyarán,
Balatonfüreden, a Marinában.

Zivatar

Este van és az ég fényes.
A Jóisten épp fényképez.
Mióta tudom, úgy izgat,
hogyan áll a kör. Fönt kugliznak.

Hallom, robban az ég-távol.
Mennyi dőlt le kilenc fából?
Telibe ütnek, tarolnak?
Eső hull, nemrég csapoltak.

Derül, mulat az angyalnép.
Ha hívnának, én felmennék.
Behúznám szárnyam, ülnék csak.
Sört innék, mit csak angyal kap.

Zenede

Áthallatszik,
a szomszéd lánya
furulyálgat.
Panelház.
Nem látom,
talán tereli a nyáját.

Rám hat.
Fölrémlik:
mennek a mezőn
a birkák végig,
s a fűvet hol leeszik,
hol leizélik.
Lehet,
meglehetném Iluskát is,
de a paneltől ő se látszik.

Kinn esőre áll.
A pásztor az eget nézi.
Szóval, az egész olyan:
népi.
A hangulatba
magam mélyre ásom.
Orromba fölcsap
a friss wordszag,
magasba vérnyomásom.
Bárcsak fiatalabb lennék,
bárcsak.
Az ember megöregszik,
más meg furulyálgat.

Bor

Minden csöppjében nap ragyog.
Fénnyel rakták meg angyalok.
Nyaraknak selymes illatát
kristálykelyhekbe töltik át.

Varázsló, esti gyertyafény,
mézre, rubinra szűrt remény.
Szikrák remegnek, csillagok.
A bor hiánya fájni fog.

Piros-kék

hajam zselés
nadrágom combközépen
közönyös rossz világ
ne imádkozzatok értem

jónak gonosznak nem hiszek
öröm és bánat is hazug
árnyék minden míg elmúlunk
de hazug az is mert nincs napunk

osztozz velem a semmiben
hajad piros vagy kék legyen
tied a semmim: mindenem

roncs a világunk: csódtömeg
hagyd a francba az őszöket
maradék borom töltögesd

Bartók

volt hatvanegy napunk a közös ég alatt
beleborzongok
veled együtt én
a maradék a satnya
mit tudtam én mi van New Yorkban
mit tudtam én hol ki a magyar

homlokomon az átszúrt érbe
lűktetett
anyám vére
nem tudta ő sem én se:
az óceánon túl elfogy
egy kis haza nagy zenésze

van-e kezdet
van-e valami készen
hatvanegy év után sincs válaszom
kínzatunk gyönyörben szenvedésben
s ha szívünkig ér egy zongora
hegedű hangja

megértjük-e miért jöttünk
e nagy kalandra
ide hol gyermekgyöngye az egység
kellenek hát kik küldetnek: szeressék
verssel ecsettel sámánvarázssal
húrosokkal ütőkkel cselesztával

Alföld

*(Vincent van Gogh és
Csontváry Kosztka Tivadar találkozása
a Hortobágyon, Salvador Dalí
őszinte megrökönyödésére.)*

Birkamagányszag.
Vattaég. Sárga kések.
Szűr. Realizmus?

Szárnyaszsoltár

(Rácz György Szárnyasoltárára)

	hallgat a puszta néma a szik porhordaléka széjjelesik	
születni innen tudsz-e mester mosolyog Isten szeretettel	kezedben ecset vas és véső figyelsz keresed mi holt élő	görbülő háttal jajló kézzel rád dől a házfal hova nézel
	látszik a voltad jövőbe látsz omlik a holnap botlik a tánc	
	Hortobágy tőled oltárt kapott szárnyaid nőnek zsoltárt adok	

Szobor

vér izzadság
s mennyi szenny
kell ahhoz
hogyan megjelenj
leomló szikla
törmelék
mennyi már
és semmi még
testetlenül hever
s hogy éled-e
ugyan ki dönti el

lehet-e Vénusz
lehet-e Dávid
milyen út
mikorra visz odáig
mire nekilendül a kéz
fölcsapnak a szikrák
mikor lesz a rész
újra egész
mikor a mester
hátra lép
s a majdnem kész remekkel
szembe néz
igen
ez a végső

ki volt a kalapács
ki a véső
mindegy ma már
a Tervek Tudója
keres válogat
új követ talál

Tablettadal

*(Ny. A.: háttérben futó alkalmazás
/agyógyszerszedés fenomenológiája /)*

beveszem épp vagy nem teszem
kialakult egy rendszerem
pilulák sora polcokon
jobbítandó a sorsomon
minden szigorú rend szerint
gyógyszerésem is erre int
ezt ragozza az orvos és
gyilokra kész a tévedés
lehet tapasz vagy fél drazsé
elfelejtem és kész a tré
ha túlzábam ezt vagy azt
kell újabb ami megmaraszt
s mert nincs hites ki rám figyel
a jelre is kell némi jel
nem dobja el rakja duplán
így van ez pont én ne tudnám
vergődöm mint atillácska
nézek kurva pasztillákra
így menend míg jégre raknak
pusztán hogy már bort se kapjak

Költőországban

költőországban vers a pénz
hallod: szó-érmék csengenek
s ha akad aki nem zenész
csak álcázott a szerkezet

költőország a képzelet
nyitott vagy behunyt szemmel élsz
mi csúf volt szép majd rút lehet
szabadon veszel adsz cserélsz

költőország a jog hona
legyen jutalmad kard babér
nem vagy csak soros ostoba
hatalmad rossz garast sem ér

költőországban nincs remény
ámítás van és közhalál
orrod fent hordd vagy légy szerény
lesben áll versed s elkapál

költőország nem létezik
lantosai csak kóklerek
kitalálják és elhiszik:
szavaikból még jó lehet

költőország egy cafska dög
pár ócska fröccs s tapadni fog
aztán míg élsz csak őt nyögöd
magyarán mondvá baszthatod

VISSZANYÍLÓ ABLAK

Ma boldog

Ez a reggel ágyamba bújt.
Hízeltedett: ne kelj fel.
Ablakomon túl ködvirág.
A könnyű szél deret ver.

Ez az álom itt ragadt még,
őrzi az árnyvilágot.
Odakint hideg szürkesség
kergeti szét az álmot.

Ez a reggel ágyban maraszt:
dérből vagy, napsugárból;
fogadd el azt, amit ma kapsz,
ne félj a tél szavától.

Ez a reggel kedves nekem.
Fülembe súg. Mosolygok.
Hempergünk még, dédelgetem.
Jó látni, hogy ma boldog.

Kiszámolásig

hogyan mitől ilyen ez a novemberi reggel
talán az esti zümmögés utóhatása
talán a köd mögüli fény
mert szél se sír a rossz ajtó alatt
ahogy gyerekkoromban kályhaszó
tutulnak az ördögök mondta anyám
akolmeleg volt ringató

mit kamra mélye rejt
most elvagyok
a derekam fáj ugyan
de pulzusom szívem nyugodt
rossz gondolat se bánt
az agy kémiaja
közömbösség a megszokott iránt
elfogadom mit nem lehet
az elmúlást magányt

a nap előttem
történhet bármi még
e csöppnyi fény
estig minden bajt kivéd
délután lefekszem
a suliból megjön a lányom
s miként ha velem van
a szokott tervben
sétára invitálom

nem baj ha nem megyek
kérde aggódón-figyelve
meg ne bántson
ugyan mondom
pihenj nyugodtan persze
cicám kis bolondom

felnőtt ennyi
hiába fáj
kell hogy magává akarjon lenni

rozsdá mindenütt
nem taszít
kicsit lever
unja a város is ásít
november középső vasárnapja jön
se ring se meccs
levelek potyognak szél piheg
várunk a kiszámolásig

Anyavers apásan

szombat megint
a pörköltet odatettem
közben a mosógép lejárt
ne gyűrődjön ki kell teregetnem

egyedülség
az étel kint rotyog
Zselyke külön-németre ment
meleg december a nap dereng

varrás mentén
ahogy kell igazítom a ruhákat
megrázom kiterítem
távfűtésnél estére száraz

blúzok bugyik
javítana: tangák
este a sulibuliba mentem érte
hazahozni a *kis bitangját*

jött kipirulva
pattan a szikra: már van ami gyújtsa
ez a dolgok rendje
mire lenne ha nem szerelemre

krumpli is kéne
ígéretet tettem valami gyári pépre
tej margarin só az ember vizet forral
s összekavarja a zacskós bigyóval

mire hazajön
kiteszem az asztalra az alátétet
nagy lány szed magának
befordulok a délutáni pihenésnek

hallom érkezik
hiába óvatos vigyázna
csörren amikor kulcsot tesz a zárba
matat elalszom ma nincs hiánya

Advent

advent első vasárnapja van
fölhoztam a fáradt akkumulátort
s bár a szeretet apró tételekből áll
kézben cipekedni
már nem megy igazán

ilyen tájt jóemberesre veszem a formám
a liftszerelőre is megértőn gondolok
bár máskor korholnám
pozitívan kezelem a dolgot:
van autóm járni tudok
megértem karácsony első hetét
este gyertyát gyújtok vigyázva
lángra ne kapjon a szalmaangyal
vagy a csillagok
lehet hogy mennybőlözni is fogok
magamban
s mert csökken a fölvetett amper
az akkut továbbtölteni nem kell

advent első vasárnapja van
Ferenc-nap
isten éltesen mondom magamnak
a szürke december harmadika
békét áraszt nyugalmat

minden rend szerint halad
délben nézem a leveseket
megint a soktésztás-marhahús marad
kanalazgathatom
tátom a szám
advent első vasárnapján

jó lenne hó
szerdán Miklós jön
– Télapó –
dugig a szupermarketek
aranycsengős sátrakban
tombol a szeretet

a gardróbból előkotrom a koszorút
tompítani a gerinctáji fájást
fölordok két bogyót
helyére akasztom a jézuskavárót

pörög a hónap
hamarosan hal után indulok
bejglit veszek rágcálnivalókat
s mire észbe kapok
az éj csendes körben angyalok
üvegdísz szaloncukor lamé
s osztva hatvanegyed-részre
leszek a betlehemi csillagé

Szentjeit a HÉV

(Győri Lászlónak)

Viszonylag minden csöndes itt,
hazaringatta szentjeit a HÉV.
Csepel elpihent, nyugodt.
Az ég derült, vagy esni fog:
esetleges.

A Duna mindent körbevesz,
volt bármi eddig, vagy bármi lesz.
Gázlóin mikor épp ki kelt át,
jártak erre gepidák, a kelták,
megeshetett.

Mindenhol kutatnak, ásnak.
Magam sem hiszem másnak,
jogom sincs itt, hogy más legyek,
mint tárógödörben csont, lelet.
Keressenek.

Erre már nem vöröslök alkony.
Dől az éj. Rossz gyárak lent a parton,
döglött daruk, tehertelenség,
penészes kötény, ahogy ottfeledték,
kik nincsenek.

Eső szemerkél, tél, nyár, mindegy.
Jegenyék futnak, messze visznek.
Kígyózöld vagonok hánynak
szigetedről egy más világnak.
Keserves ez.

Tizennégy éve ez a minden.
Elszökni, ugyan hova innen?
Ez lett a jelenem, a múltam.
Szeretnem kell, hát megtanultam,
ahogy lehet.

Visszanyíló ablak

Nem tudom, mi lett a temetővel,
azzal, mit másutt bokrok rejtenek.
Őrzőik keresztes, mohos kövek,
sisakos-kardos, harcos angyalok.
Süppedt hantok, hol régelmult dadog.

Nem tudom. Itt nincs régi temető,
mementók pestis-, koleravészre.
Haza nem tértek obeliszkjei
miért nem mutatnak itt az égre?
Hol, ki a feltámadást ígérte?

Nem tudom, az ó temető hol van.
Nem tudom, a múltat hova tették.
Zsoldos kamionok dübörgik szét
szigetünket, s földülják, elhagyják
a sírkövesek útján az esték.

Nem tudom. Itt új temető régül.
Benne: mi tegnap még a jelen volt,
s a holnap is lassan beleépül.
A márványzongorás sír is hallgat,
s a költő, ki itt sem nyert nyugalmat.

Lesz régi temető, megígérem.
Pillanat, véget ér röplésem,
s eltűnök, mint el millió évek.
Voltomra csillagok mutatnak.
Ragyogásunk visszanyúló ablak.

Alföld, kékítővel

Messze látni a fák fölött,
mert szemben nincsenek hegyek.
Itt vagyok honn, röghöz kötött,
nem irigylem a bérceket.

Nézem fák fölött a messzét,
gondolom hegyvel ugyanezt.
Az ablak közömbös kellék,
vállamon marad a kereszt.

Mindegy, legyenek itt, akárhol.
Láncra fűzni már nem lehet.
Te értenél engem, Sándor,
tudnád, mi bántja lelkeket.

Van asztalom, van lakásom.
Távol Soroksár, Kecskemét.
Hiányom van: sashiányom.
Kékítőt old a messze ég.

Csatakép

Lepihentek a táborok,
holnapig nem fog folyni vér.
Összehordták a holtakat,
az ispotály elcsöndesült.

Pirkadjon, várja, aki él.
Mit számít kar, egy láb hiánya.
Jöjjön tavasz, múljon a tél.
Csak egy vacok, s legyen, ki várja,
ki hazaérhet, ki hazatér.

Fölbrednek, újra ágyú szól majd,
remeg a föld, az ég remeg.
Felhőkre könyökölve néznek
csodálkozón az istenek.
Szétdőlt szekerek, síró lovak.
Tudja ezt, ki hadba fog.

Múlnak az évek, minden szétrohad:
temető, fejfák, oszlopok.

Egy ideig még azt mesélik:
a dicső, fényes, nagy csatát.
Unokák tátott szájjal nézik
kinek lábcsonkját,
kinek horpadt homlokát,
és vágyakoznak saját háborúra,
várják a saját emlékműveket.

Az istenek felhőkön könyökölnek.
Odalent porlad, készül a kereszt.

Szökőkút, gépharang

befordulva a kenyeres mellett
az októberdélutáni fényben
nézem a szökőkutat a téren
gyerekek cikáznak
pár öreg dől a napsütésnek

valami egyszerű rendet tartva
föl-le jár négyoszlopnyi víz
a nyomás magasra dobja
elfogy az erő lehull
szétesve labdákra csillagokra

a templomban gépharang kondul
automatizált égi rendben
krizantémok mosolyognak
ősz van bolondul
status post a versem

maholnap csapat zárnak csönd lesz
tavaszok esők havak jönnek
dolgukat teszik az évszakok
s valaki más ír verset itt
ha lecserélik a gondnokot

Emlékműre

(Amiről egy költőnek az jutott eszébe...)

Ahogymentem az emlékmű mellett,
eszembe jutott, neki mi jutott eszébe,
s szégyelltem, nekem semmi fennkölt,
csak az, mennyire bebasztam az este,
mint löktem újabb söröket a felesekre,
aztán bort, pedig a hülye is tudja:
a gyomornak visszafele is van útja.

Ez jutott eszembe – a nevek kőbe vésve –,
az emlékmű mellett, amint mentem.
Kannás borral kellene locsolni őket,
a jégben-nyárban seholba menetelőket,
kikről senki se tudja, miért, mikor, hogy...
Itt romlanak, rabtartójuk az oszlop,
s róluk himnuszokkal zengenek dicsőséget.

Én meg csak szomorú vagyok, zúg a fejem.
Nekem ne szarjon galamb az emlékművemem.
Ne olvassa a nevem holmi részeg állat,
nem kell dicsőség, süket magyarázat,
mit is akartam ezzel a verssel mondani,
hisz' jaj: *csavargó Dani* jól tudja a választ:
akarta a... *menj az uszodába, eredj mosdani.*

Bohócok, szittyák

gyűlölet-halom omladék
szülőházam mit mondanék
pitiánerség félelem
aknák közt élünk késeken

ember embernek farkasa
és ezen kívül nincs haza
bezárt szívek süket fülek
szittyalant-ritmus rémület

kéne szemernyi hit meg ész
békélni nyílt tenyérbe kéz
ölj bárkit magad irtanád
ha vér hull hullik vissza rád

Októberetűd

őszi levél hull hősi halottak
kockakő-barikádos az utca
hiába vak nem látni amottat
vajh hó takará senki se tudja

avar ég arra nem látszik füst csak
domb mire léptél vagy sír a halom
kis erecskék tavakba csorognak
jaj ne gyaláztass meg forradalom

Paneltár

*„Álmaimra vasbeton hull.
Megtanulok vasbetonul.”*
(Kerékgyártó Ferenc)

kövér férfi elhízott kutyával
egy molett nő túlsúlyos lánnyal
a madarasokról mit se tudni
s a házimacskákat sem engedik ki
van két nyilvános és senki se tudja
hány reménye-nincs
zugalkoholista
van széplélek művész
lehet hogy esztéta
van egy ködös tekintetű
tán költői véna
lúke kettő is van
egy nagy s ki majd megnő
zenész hivatalnok
énekes-dalszerző
van motoros bajnok
van ki profi sakkban
szép és csúnya lányok
változó alakban
vannak jó szagúak

s persze vannak büzlők
van ki ocsmányt firkál
vannak kibetűzők
van ki mindig mos főz
gyerekekkel ordít
van ki joviális Jézust idéz Toldit

beton a ház
beton az éj nappal
beton az ég fölül
beton lent az angyal
betonba ébredünk
beton mibe vágyunk
tíz emelet beton: életünk halálunk

Kapu

Az első emeletről egy ötvenen túli nő
kutyájával a kapun kívül állt,
s csak sziluettje látszott
a katedrálüvegen át.
Gyorsabban léptem, a nyitástól
– udvariasság? – kéméljem...
Kis nyisszanás,
az ajtóval a kutyájához értem.

Évek óta összefutunk,
mint egy nagy házban bárki mással.
Köszöntem eleinte,
de valahogy elkopott a válasz.
Rég volt, mára nem maradt,
csak közöny, szégyenérzet:
ennyivel is kevesebb vagyok,
és hagytam az egészet.

Nem jó ez így, tudom,
s hiszem, hogy tudja ő.
Rejti titkát, miért undok,
embergyűlölő,
de valami bennem is elromolhatott,
s ki, ha nem ő, ki érti,
miért nem engedtem magam előtt
a kapun belépni.

Választalan

Csak a kérdések sokasodnak.
Mi a bánatot csináltál velem?
Nem akarom rád verni a balhét:
szidjam, ki nincs jelen?

Könnyű mondani: rendeltetett.
Ám elromlanak a dolgok,
ha nincs igaz, jó, szeretet,
vigé Chadak uralják
nappalainkat, éjjeleinket.
Égnek az álmok, égnek.
Szaporodnak az öntörvények.
Csordamelegben,
böllérek vágják a szépet.

Csak a kérdések,
más semmi,
pedig jó,
illendő lenne megjelenni.
Mutatni magad.
Itt döglünk világvégi,
gigantikus mocsokban.
Rossz válaszok se jönnek,
s akik talán még föltehetnék,
kocsmáról kocsmára szédelegve,
az igazi kérdést már el is felejtették.

Minap

minap
most ezzel a szóval játszom
ki látna mosolyogna
hogyan formálom alakítom a számon
ízlelgetem
jó borász így ha kóstol
nem nyelem le
az ég van nyelvemen csillagostól

minap
amint ballagok
mellém ért egy gyerekcsapat
felém szólt egy kis kíváncsi
– lány mondanom se kéne –
csókolom hová tetszik menni bácsi
olyan tízéves-forma
az embert meggondolkodtatja
mielőtt válaszolna
hatan-nyolcan lehettek
egy felnőtt az élen
papír s valami kép
mindőjük kezében
kik voltak miben eltérők másak
nem tudom
időm se volt hogy vele
akár pillantást váltsak

a kérdés egyszerű
hová megyek
emlékszem jól: sétálok
azt feleltem
s félreálltam
nekem nem volt miért sietnem
hiába szél arccsípő hideg
néztem utána a téli csendben

elment
vitte a képet rólam
néztem
hogy tűnik el a januári hóban
s maradt mint híd közöttünk
a kavargó szél
a szótlán

Számfejtő

Megyek az utcán számolom a fákat
számolom hány lépés a következő házig
hány lépés még a templomig
hány HÉV autóbusz hagy el a térig
hányan vannak kik szembe jönnek
s hányan hagynak el számolom
megyek lombcsupasztó őszben
bokrokon fákron rothadó fészkek
ami valaha titok volt pucér
minden vacak szél beletéphet
megteltem gyűlő nemvagyokkal
számolom és persze elfelejtem
hát egyre többször mondom: nem tudom
lángtalan tüzem kormol
számolom ki merre hol veszett el
mikor bukkanhat elő egy új seholból
megyek az utca mint a semmi gödre
mit számít az mit számolok
beér az ősz rejt trampli ködbe
még kivillannak csontló verssorok
valahogy el kell hallgatni a dalnak
reggelek jönnek zúzmarások
bezúdulnak mezőkről a varjak
véget vetni minden számadásnak.

Relativitás

amikor Einstein Albert böszmögött a tér-idő görbülettel
és rádöbbsent: szar van a palacsintában
nem tudom mire gondolhatott
persze utána járhatnék
– egyelőre a *jelen* idejében –
de mikor fölnézek a legközelebbi idegen testre az égen
úgy érzem: értem
– a tisztesség kedvéért: ha nem is egészen –
miért nem vette a fáradtságot Isten
hogyan valami lökött eszmét
belénkkeserítsen

nem

akár egy ripacs mimes
paraván mögé megy láthatatlanná válik
mi meg csak bámuljuk mint kacsáznak
röhögtetően az üres csizmaszárak
miközben ide alig néhány százmillió fényévre
elunja magát és visszafordul az idő a térbe
csinál spirálokat
s a rosseb tudja mit még
csupán azért
hogyan a mitikus istent eleinsteinesítsék
miközben mi légyfíggal festünk az égre
jaj Teremtő Uram
csak tudnám mi végre

Dogma

Templom.
Tér, pár koszos galambbal.
Hinták, nyiszorgók.
Tépett szárnyú angyal.
Néhány tulipán a gazban.

Tavaszyönyörűek.

Nézem őket, riadtan,
mint a tornyot:
ott lakik-e, vagy nincsen,
s csak a madármocsok gyűlik,
hogyan legyőzzön, beterítsen.

Főnix

két évszám közt az életem
nem számtan ez történelem

tavasza van mezítláb megyek
mindnyájan élünk hat lesznek

gyermekkorom aranyhomok
dobom lehull időt lopok

ecetfa vadszőlő akác
még nem látszik sehol se rács

nem neszez a büntudat sem
volt-voltom parázna testben

tisztán esnek a záporok
és semmi nincs mi átkozott

minden ígéret fény arany
nem érzem fogolynak magam

ámulok körben égi csönd
tűzmadaram jön felköszönt

* * *

egy pissznyi csak még ennyi telt
s közben életem elszelelt

mint léggömböd ha fölfújod
röppen lehull már jól tudod

elhagytak én meg másokat
találnak majd mi álmot ad

csillag remény nem változik
az álom van hát álmodik

két évszámmal egy *volt* neve
s ígéret: nem hitted te se

a hideg föld hideg marad
amit adott vár visszaadd

persze rossz: jó lenne lenni
nincsek után is lehetni

elhamuhodni szállni föl
tűzmadarunk hol tündököl

DÍSZBURKOLAT

Ugrató

Díszburkolat, színes kövek,
csak kékre lép egy kisgyerek:

*nagykanál és villa kés
krumpli fő estére kész
kés villa és a nagykanál
jó annak aki megtalál
kés nagykanál a villa és
vacsora lesz estére kés
nagykanál fő a krumplival
ha nem harapsz rá nem zavar
aki vigyáz s csak kéket ér
megkapja azt mit érte kér
kanál kell krumpli villa kés
kék kék után nincs tévedés
asztalon krumpli kés kanál
míg kék a kocka nincs halál*

Három órakor, álmidőben
hova szaladhatsz, kisfiú, tőlem?

Egy kis galamb

Egy kis galamb az ablakomra szállt.
Hazajöttem, kinéztem.
Október utolsó vasárnapja. Esik éppen.
Az idő lassan téliesre vált.

A kis galamb: fióka múlt csak,
történetét nem ismerem.
Már a múlt, még rettentő jelen,
s látnom kell: jövőbe-hulltat.

E kis galamb nem Apollinaire-é.
Szökőkút sincs, csak panelházak.
Tudom, elmúlás, mégis gyalázat:
e csöppnyi lét a büntetés elé.

A kis galamb az ablakon...
Én itt, s az Úr, ha erre lát,
úgy érzi: jó lett, jó ez a világ...
Töprengék kicsit... Ráhagyom.

Télvégi őszből

a kanyar előttre nem emlékszem
befordultunk a partra
vonattal busszal nem tudom
szánalmas kopott volt minden
a székeken ballonkabátban ültek
fehérben

fakó téglaszínű pólódat térdedre húztad
úgy kuporogtál
kicsit oldalra fordulva bal karod arcod előtt
csak félprofilod láttam
a vizet hallani sejteni tudtam
de biztos voltam benne
ott van

asztalok székek között sivár homok
megyünk a kanyarban
tó tenger-e nem tudható
és rohadtul őszi van

hasra fordítva fekszik a csónak
megyünk a februári álmokkanyarban
és egyre azt érzem vége
látalak föl húzott lábbal ülsz a széken
egy régi nyárban

elhagyjuk a partot a télvégi őszből
meztelen combod idevillan
látom téglaszínű fölsőd
szomorú félprofilod
homokra égő tekinteted

nem nézel semmi után
utánam se
soha többé

Két szoba között

Karácsony első napján
hó verte be a fényt az ablakon.
A nagyszobában még
Anna is aludt és anyuék.
Lábujjhegyen
az ajtóérésig kúszunk zajtalan,
meglesni a csillogó fenyőt,
a reggelségbe hűlő ablak előtt.

Három galamb
padlóra támaszkodva
egész gyerekkorunkkal,
csőrébe fogta,
tartotta világfánkat.
Szekrény tetején birsek,
sütemény maradék illata lengett.
Gunnyadt a Kalor.
Bádogtányér, csupasz villanykörte,
valahol.

Heten voltunk, mint a mesében.

Azóta se tud kireggeledni.
Megrekedtem
két szoba között,
ébren.

Vasárnap

Valamikor, egy régi délelőtt.
Ágyra terített abroszokon
kerekre nyújtott tészta szárad.
Mindennek vasárnap-hangja van.
Látni a konyhákban sürgölődő anyákat.

Sparhelteken fazekak, öntöttvas lábasok.
Rántothús-illatosak a lépcsőházak.
Dinnyét, sört hűtő víz csorog.
Süti a fény a nagyszobákat.
Váráknak terített asztalok.

Megszólal *jó ebédhez a nóta,*
cércnametélt lóg, csont ropog.
Sugarat szór a nyár az *akác*os útra,
amin *ha végigmegyünk,*
kakukkfűvel benőtt az anyánk sírja.

Szieszta

Ma délután újra a Logodi utcában voltam
a lépcsőházban ráköszöntem a szomszédokra
emlékeznek ránk visszajöttünk
és rendezgettem az egy szobában
mindenről tudtam mindent mi merre hol van
a galéria tűnt kicsit idegennek
mert a valóságban persze nem volt
de tetszett és elfogadtam mint odaillőt

és jó volt látni a stukkókat rozettákat
– észre se vettem az eltűnt negyvenhárom évet –
amikor odamentünk az üres lakásba
ujjongtunk a miénk: tényleg
becsuktuk az ajtót és a parkettára fekve
nyitott szemmel álmodtunk csodás életet
és ott feküdtünk és jött reggel este
és nincs ki szólna már ha tévedek
mert üresség van egyedüllét
s mikor egy ilyen álomba beleébredek
csak szidom a világot
ahol azért kapunk hogy visszavehessék.

IWIW

utca egy futó lány alakja
rossz a fény és halvány a kép
monitorom ma esti rabja
meddig szabad itt-tartani még

idegen-ismerős az arca
más mint mit múltam vet elő
nem az emlékezet kudarca
nem ő aki itt van mégis ő

az út a város ismeretlen
kezében táska vagy kabát
keresem azt egy kisgyerekekben
ki ellopja elfedi magát

rég hangja sincsen mehtagadta
hívnám gyere de nem merem
bezáródott egy mozdulatba
mandulaszemű kis eszterem

Anyák napja után

(kedden)

Ma jó nap van, a fény lobog,
ma hallgatnak a démonok.

Felhők mögül kinéz a Nap,
nem tudni marad, nem marad.

Akác levelét tépkeded:
szeret vajon, vagy nem szeret.

Karjában tart a délelőtt,
anyádként, hatvan év előtt.

Ringat, tudod, nincs félni mért.
Óvja a fölsíró reményt.

Nem érdekli *nincs, létezés*,
reggel van csak, az *ébredés*.

Idén száz éve lenne itt.
Kezében abrosz, megterít.

Asztalhoz ülünk. Istenem.
Mindig velem, de nincs jelen.

Tánc

A tánc a kályhától indul.
A vers az ablakomtól.
Fekete betűk, fehér alap.
Tér, időtelenség.
Örök munkanap.

Kinézek. Írom:
minap az Iguazut láttam,
Argentína, Brazília határán.
Zuhogó víztömeg.
Nézem asztalomtól, könyökölve,
nem tudom, melyik a szebb,
a kies távol-világok,
vagy amit itt
a hurutos őszből látok.

Volt napsütés elég,
utána minek menjek.
Szétválík tisztaság, szemét.
Rend kell:
rendet teremtek.
A tánc a kályhától –
de vers van mindenütt.
Hat évtized.
Eposz, vagy épp etűd:
rég nem én döntöm el.

Nézek az őszre.
Esik, mert esni kell.
De keletről,
mintha a nap...

Valaha látni akartam
a Tádzs Mahalt,
Párizst.
Már egyik sem hiányzik.
Szembenéztem Gízában a Szfinxszel.
Hatalmas.
Összemérhető a minddel.

Kicsik vagyunk, akár az ablak.
Rád nézek, megmutatlak.
Magában hord egy versjel.
Kályha nincs.
Ott a radiátor,
indulj el onnan.
Táncolj.

Forog a világ, forgok veled.

A vers fájhat,
értheted bárhol,
ám érezni másutt nem lehet,
csak ahol már nem vagy,
ahonnan hiányzol.

Úton sehovába

valami mezőn pagonyban
mentünk reménnyel
mi parázs belobban

hogyan tagadjam
hozzám simultál
elfogadtam

mentünk sehovába
fogtalak volna
ne légy az éj hiánya

út nem maradt mező se
a rigódalt elmosta a szennyvíz
ahogy belezuhant a csőbe

álmaim félszépek
foszlik ónszínű képed
az ember beleébred

tükörbe nézek
magamat látom
sehol se téged

Pörgető

tűnik a nap
nyugodni nem fog
éjszakát hagy
éjszakát bont

így forgunk körbe
csalfa ég
jöjjön vagy menjen
bármí még

fej hátravetve
kéz kézre fog
tűnik a nap hold
csillagok

Jött egy leány

Jött egy leány a villamosban.
Gyönyörű volt és illatos.
Izzik az ember, lángra lobban.
Fénylik a mocskos villamos.

Szája sarkán egy kis mosoly csak,
épp feledtetni februárt.
Szeme tavaszra nyíló ablak.
Várt szívem, s nem hiába várt.

Jött a leány a csöpp mosollyal.
Magára hagyni nem lehet.
Muszáj-dal után kell mosoly-dal,
nekem meg adjon terveket.

Mi kéne több a zord időben,
mint árnyúzón e drága fény?
Olvad a jég, a bú belőlem.
Menj villamos, maradj, remény.

Lista

(Nagy Dorkának)

a lista alján B-vel én
kezdődhet-e így költemény
éjjel kettőkor ébredek
olyankor persze még lehet

hogy lemaradtam semmiség
tudok én kívül lenni rég
lent tintával végrelökve
éj-kettőtől mindörökre

mondom bizony ha alfabét
jogom lenne az élre még
akárhogy nézem jobb fölül
vitatom hajnal négy körül

kimaradtál ez ennyi csak
mit ér e lista kis vacak
a tinta miatt ne hevülj
van esély még hogy felkerülj

néz a listás lány föl felém
csarnokvíz őszi és esti fény
tintával írva lenni a név
s közénk feszül vagy negyven év

Szépítő vers

Ez egy szépítő vers.
Messze nádas.
Bodrozó víz ringat
szárcsákat, vadkacsákat.
Októberfény.
Ajándék-meleg.
Balról jobbra, kicsit a túlsó felé,
sirályok kerengenek.
Nincs semmi szél.
A tarkót sütő napsugár
szinte altat.
Egyszerű minden.
Benne a mindben,
valahol Isten is hallgat.

Ez egy szépítő vers.
Nem titkolok semmit.
Nincsen mit tagadni.
Elmúlásévszak.
Nem siet, épp csak lépked,
ne higgyük azt, most nem halad.
Ezek negatív sorok.
Fuss át fölöttük,
legyen az, minek szeretnéd.
Hidd reményesre
– süt a nap, melegség –,
odébb van még az este,
most minden arany még.

Ez egy szépítő vers,
ősz-ízzel, Kis-Dunával.
Akár a kezed is itt lehetne,
ahogy én, kinyújtánád a lábad.
Jóra vennénk a dolgot,
kellemesre.
Kicsit gondolkodom az őszön,
mondanád,
mintha az elmúlás, a nemség...
Én lélekben a nádasnál időzöm.
Hal háta villant.
Igen, ez itt még jelenlét.
Elmenőben az ember visszapillant,
hallgatja a semmi földi csendjét.
Kezedet kezemre tennéd,
szépítendő e versemet.

Nyarat kapsz

Ma nyarat kapsz a november helyett,
ne látsszanak a letarolt fák.
Gondolj a napra.
Vegyél vászonruhát,
gyere strandpapucsban,
és csücsörítsd a szád,
mint mikor hozzáér a citromszelet,
hogyan örömet nézni rád.

Ma nyarat kapsz: utálom ezt az őszt.
Mi időm van még veled,
legyen napfény és virág.
Varázsló vagyok: lehet.
Szellő simít, az este langy,
madártrilla a pusztán.
Utolsó nagy kaland,
s egy redves őszön átaludnám?

Ma nyarat kapsz, úri a kedvem.
Kutyatejből szálat hajadra.
Megyünk porban, szerelemben,
sosemlátott nyarakba.
Csak fény van, tiszta, kék.
Minden könnyű, jó, banális.
Le van szarva az ősz, a rohadék,
s az ajtó előtt toporgó halál is.

KERUBOK JÖNNEK

Hogy

hogy ez a vers rendhagyó módon rosszul indul
bár hoggyal szerintem lehet kezdeni verseket
nem elsősorban a PC számlájára írható
a gép egy parancskövető link darab
hibázni nem tud csak az ember az agy
miként tegnap este
címet írtam a tízsornyi versre
úgy lett jelzetten tizenegy
mint november helye a hónapok között

*november
összehúzódnak a kolumbáriumok
költőnek való idő ez
csontvelőig maró szél havas eső ver
nem a halál a lényeges nem a maradhatás
mit se törődve fenyegető téllal
tavaszt álmodnak a jázminok hóvirágok
mert minden ígéret és minden remény-jel
mert minden halálban
ott az áldott március a születéssel*

aztán miként nem tudom
kitöröltem a nevesített fájlt
az 1 + 10 NOVEMBERI SOR-t
ment miként jött
megérdemeltem
szidtam a gépet világot
a technikát mi mindent körbefon átitat
mert amikor kézzel...
de hol a tegnap a múlt a kézirat
így aztán hogyozva kezdtem e reggelt
a tegnapit rehabilitáló verssel
talán a hangulatból valami menthető lett
novemberről reményről
abból még hátha kellek

Költők ideje

költők ideje ősz van
hideg eső jön széllel
a költő ilyenkor merényel

körbeülik kik remélnék jobbat
kik hitet akarnak elveket
sötét kabátban búvalbaszottak

októberben a költő versel
dorombolnak a vers-estek

a halál órányit merenghet
aztán kiszellőztetik
visszaengedik a csendet

Kettős fronthatás

Gyerekként üvöltözni kezdtem,
ha hittem, nincs megoldás, mentség.
Ma nyöszörgök, nyüszítek: ezt nem...
Még lenni, nem menni szeretnék.

Ha fáj, lüktet, ha szédülök csak,
indulnak falak, a bútorok,
foszló napjaim szétszakadnak,
térdem dől, recsegi: rogyni fog.

Így ismétlődik reggel, este.
Flitter, púder és ámítás.
Bezáródtam egy ócska testbe,

amúgy csak móka, tánc, kacagás.
Hogy smasszer vagyok rab, is egyben?
Egy színpad van, kettős fronthatás.

Telefon

ma szólt a telefon
épp a fürdőszobában voltam
mikor meghallottam a pittyegést
olyan kis nyamvadt gyöngye hangja van
de mire beértem s fülemre tettem
már csak üresség maradt vonal
ki lehetett
próbáltam végigvenni a lehetőségeket
hisz nincsenek sokan
kik vasárnap tízkor keressenek
lányommal beszéltem jó órája már
mobilon persze
közvetlenebb
háló a világ annyi sáv járja át meg át
követni sem tudom
te jószágos MATÁV
fiam a tengernél nyaral
s tán tegnapelőtt jelezte
delfineket láttak és patkányt az utcán
valamelyik este
ki hívhatott
Veronika tán gondoltam
s rácsörögtem
beszéltünk pár szót de mondta ő nem
azóta telnek az órák s figyelem egyre
azt a rohadtat hogy fölberregne
majd újra hív ha neki fontos
ha meg nem mit érdekel
egy újabb nyaralás
nagy ajándékot nyertem el
vagy apartmant vegyek
Bükfürdőn Mallorcán
így megy ez
ki hív megkérdezem
reggel te voltál
s mindenki mondja nem
mintha valami rosszat sejtenek
nem hagy nyugodni
persze tél végén a szívem
de hát a halál nem hív telefonon

csak azt tudom
valaki jelzett jelentkezett
és mindegy hogy ki volt
pakolok
készülődgetek

Álmok verse

Az álmok versét elfelejtem,
hiába tudtam pontosan.
Éreztem, legjobb versem írom,
minden sejt élő, megfogam.

Lüktetem, mondom még magamban.
Ütő, fémtiszta hangja van.
Reggelre szememből kitörlöm.
Gyógyszerrel kábítom magam.

Az álmok verse újra jön, jön,
akár strihes lány a sarkon.
Formás fenék, parányi szoknya.
Soha nem jövök rá: alszom.

Álmomban persze minden jól van.
Nem kurva a vers, csak ringat.
Akarom, nem, a szemem ott van,
ő démona álmaimnak.

Csatakos vers az álmok verse.
Test lesz benne eggyé testtel.
Madárdalosan, mintha nyárban.
Egyetlen virág sem veszett el.

Elfelejttem az álmok versét.
Napfölkeltém már szabályos.
Megy a szennyese ez az éj is.
Mészárszékbe fut a táltos.

Patchwork

Kis kesernyés íz a számban.
Sötét a szoba. Kint nyár van.
Ma senki sem árvább nálam.
Lapítok kazamatámban.

Reluxán áttörő fények,
bordák között tördöfések.
Pázmákban porszemek égnek.
Horror ez már, itt ki véd meg?

Kis kesernyés íz a számban.
Reluxán áttörő fények.
Horror ez már, itt ki véd meg?
Ma senki sem árvább nálam.

Tovább

Mi az, mi fáj, mi múlni nem tud,
mi átizzad sok-sok álmomon,
a szívritmus miért borul,
s beleriadok ma is: nem tudom.

Mert tényleg nem tudom,
magam becsapni hogy lehet,
s menni tovább, mintha semmi,
lesöpörve a megtörténtekeket.

Gondoltam annyi mindent
– látod, még ma is mentenélek –,
de amit elfelejt az ész,
nem nullázhatja le a lélek.

Naivan hiszem: megtudod,
hazugságokból rakott várad
önmagad ellen sem védhet,
szinte már megsajnálak,

persze ez egy kis történet,
s ma is csak nekem fontosabb.
A vers, mi csillagig emelt téged,
elengedett, bár ebben benne vagy.

Őszi vers

Egy őszi versbe kell a köd.
Őszi versbe köd kell.
Vizes aszfalt, hullt levél,
temetői csönd-jel.

Egy őszi versbe kell halál.
Egy őszi vers halálos.
Rothadásszag, avar kell
őszi elmúláshoz.

Egy őszi versben sírni kell.
Az ősz siratni jön.
Szőlőhegynek gyöngybora
csak őszi könny, közöny.

Egy őszi versben ősz az úr,
nem tavasz, tél cselédje.
Vedd le deres ingedet,
menj, terítsd eléje.

Latin

Egy optimista vers elé
szép álmok kellenének.
Nyugodt pulzus, szívverés,
hihető remények.

Kapaszkodnak a levelek,
az ágakon már terhek.
Lombot irtó november van,
a hullák lent hevernek.

Az ég nem ködös, szürke csak.
Rohadtul közömbös.
Vacogva ülsz a vers előtt,
gyakorolgatsz a csöndhöz.

Látod, a fák hajlonganak
fülledt latin zenére.
Érzékiség, elmúlás.
Lassan a bálnak vége.

Felhők érkeznek messziről,
terhüket ránk borítják.
Oson a tél, szűz hermelin.
Hidegek leszünk, tiszták.

Cinke-kék

Érezni már az ős-szagot,
hiába tombol, ég a nyár.
Átrendezni a színpadot,
lehet, egy délutánra vár.

Kertekben szőlő édesül.
Készítik már a préseket.
Sápad a nap, az este hűl.
Pucér fán cinkék kéklenek.

Köd és hó indul ellenünk,
inal a nyár, jött, kirabolt.
Néhány álom a mindenünk.
Nagy dolog, másunk úgyse volt.

Exodus

Az ég alja vörös-kék.
Késpengényi a Hold.
Reggel van, negyed hét.
Mikor keltem, négy óra volt.

A stadion lámpái
homályba vesznek.
Egyiptom volt ilyen,
a minaretek.

Szinte a műezzint hallani,
pedig minden holt-süket.
Látni a hajnalcsillagot.
Kint hideg szél üget.

Volt ez évben

Volt ez évben szalonnám,
szőlőm, lágy kenyérrel.
Lesz még egy kis haszon tán,
ha Uram vezérel.

Volt ez évben szívbjaj is,
roppanó gerinccel.
Nem én vagyok a hamis.
Aki ezen viccel.

Volt ez évben bánatom,
örömet is kaptam.
Aki ártott, ráhagyom,
örömködjön abban.

Volt ez évben mindenem.
Hagyd, hogy kiteleljek:
segíts tovább, Istenem,
ha nincsen más terved.

Téli vers

Ezt a hetet egy napsütéses, reggeli verssel zárom.
Nincs spalettám, zsalugáterem, se redőnyöm.
Van üvegházhatás-ígéretes, ragyogó januárom.

Persze a sok hajtógáz, szénmonoxid és szennyezés...
Naná, hogy ez az egész természetellenes.
Mégis, a szemfödős ég helyett e fény ma nem kevés.

Hisz' tudom jól, olvadnak, omlanak a jégmezők.
Majd holnap – egyszer – tiltakozni kimegyek én is,
ha végső romlásom hagy rá még erőt,

de most e reggel hadd égjen, hadd ragyogjon,
s aztán legyen szigor, sok ellenrendelet,
csak ez a verses napsütés rám ne szomorodjon.

Csöndékszerem

Bezárt boríték. Elteszem.
Legyen titkom, csöndékszerem.
Kazalba hordott álmokat
szárnyatlan lovam válogat.

Mennék, de nincsen már, hova.
Fáradt vagyok és ostoba.
Jaj, ott a szél, majd megfogom
cifra szókból font ostorom.

Hajtom, megyek a semmin át,
körbevesz, süt a nemvilág.
Száguldok kinn a semmiben.
Hiába igaz: nem hiszem.

Testetlen vagyok, arctalan.
Lebegek istenként magam.
Szélforgatag továbbragad,
már nincs nyomom, hiába vagy.

Révbér

A vízlocsogás a Styxet idézi,
Khárón árnya rémlik, a csónak.
A költő érti, de nem érzi:
hogyan hinné magát odavalónak?

Zsebében lapul a révész bére.
Mindenért fizetni kell,
s ekkora útért cserébe
kedvezményt nem várhat el.

Ő, ki vátesz – mondhatni: látnok –,
kiben csak jóért lüktetett a szív,
ha meg kell nézze a másvilágot,
tegye úrként: all inclusive.

Alanyi költő

Amikor meghalt Anna
ezerkilencszázötvenegyben,
mintha az
 eget ürítette volna ki egy tolvaj.
Nem maradt nap, hold, se csillagok.
Alanyi költő lettem.

Mikor ürülni kezd egy fészek,
érezni a hiányt, kevesebbiséget.
Köpök rá, mit mondanak az ítések,
s nem boldogít, ha tudom,
ki ujjong, ki hazudik, ki téved.

Én akartam lenni boldog,
de ha utolér a haláldal,
már nem te irányítod a dolgod.
Minden, mi van, ellened, rád vall.
Közhelyként magadban hordod.

Pedig próbáltam megfelelni,
s nem vettem észre:
rég kérdést se tesz fel senki,
egy odalökött hogyvagyot.
Hát ki érdekelne:
vagyok, nem vagyok?

Hívó bigott, talán eretnek –
mindenképp egy balek csak.
Születek éppen vagy temetnek,
Isten, ki elsőként tagad:
Teremtő vagyok, én teremtek.
Te élsz, hát igazold magad.

Kerubok jönnek

csönddel töltöttem három zsákot
kettőben zsúfolt gyász és álmok
egyben napfény virág tavasz van
egy üressel magam maradtam

kerubok jönnek megragadnak
uruk szárnyas lovára raknak
patkója csillagot szikráztat
ünnep az ég ma engem várnak

Nyílnak

virágok nyíltak
virágok hulltak
akárhogy hívjad
mindig az újak

nézel az égre
néz-e rád Isten
szeret-e félt-e
ő aki minden

benne az egyszer
szerelmed benne
halsz vagy csak fekszel
ő az egy nem te

hullnak-e nyílnak
szirma vagy ennyi
szél viszi sírjad
majd elereszti

Kagyló

Ismerjük a kagyló esetét a gyönggyel.
Egy sértő porszem és rengeteg könny kell.
Ami bánt, ami keserv, ami fájás egynek,
azért mások akár pokolra is mennek.

Kitudni, a Mindenható kit miért terhel:
a joggal nem lett fölruházva ember.
Miként utunkra tán ő is irigykedve néz,
mi lepkeröptnyi csak, de gyönyörű, egész.

Húsvét

Uram adj időt,
hagyj még.
Túl virágvasárnapon,
indul a nagyhét.
Tavaszi lüktet.
Zsong Jeruzsálem.
Ünnep.

Kísér a nép,
számáron hoznak.
Megígért Atyád,
új világot, jobbat.

Kereszt, üres sír.
Mihez kezdjek?
Magam elherdáltam,
s nem ahogy a szentek.
Hazudtam magamra szárnyat,
de kifogyott a remény,
csorba az alázat,
pedig kell a hit,
tavaszhoz, nyárhoz,
rettentő erő a
feltámadáshoz.

Azt mondja az

Hol pokol van, menny is leszen,
azt mondja az én Istenem.
Hol próba van, van dicsőség.
Ahol szükség, terem bőség.

Hol temetnek, ott az élet,
semmiből nő reménynek.
Hol évszakok körbejárnak,
tavasz szépítkezik nyárnak.

Hol a káosz ront le rendet,
onnan csak szépség teremhet.
Hol szírom hull, szívem rothad,
újvilágreményem: ott vagy!

Éjjel, nyárban

Nem állnak verssé a sorok.
Jönnék, mennek a trélerek.
Ébren vagyok vagy álmodok,
a betonból ömlik a meleg.

Őriztem arcod, mindhiába.
Elfordultál és semmi vagy,
legenda, mint a király lovásza,
ki egy szigetet ajándékba kap.

Próbállak mesélni, hátha értik,
mi az, mi veled elveszett.
Lábam lejártam utánad térdig.
El kell fogadnom: nem lehet.

Itt forgolódom, csillagos nyárban.
Az ég, a föld nyugalmat ad.
Ajtómat, ablakom kitártam.
Hajtja a lovász az álmokat.

Az vagy

nem mondhatom csak a voltom
belőlem ami megmaradt
őrzöm a rongylott képeket
mi szakadhatott szétszakadt

titkaim ma sem fedem föl
bolond voltam és szemérmes
ki nem értett meg régen
érteni ma sem esélyes

keresem azt ami nincsen
de szertehordták az évek
kérdésre ki válaszolna
elsöpörte az enyészet

érintés a szó hiányzik
szívemet is vers takarja
ami nincs sejtemben ott van
marha költő az vagy marha

Birtalan Ferenc

nagyon személyes költészetet művel, annyira, hogy olvasója egy idő után gyűjtögetni kezdi a törmelékeket, összeállítani az életrajzát, s mindegyikre talál is adatot bőségesen, de közben ráeszmél, ezeket a bensőséges apróságokat mindennek ellenére nem érdemes kijegyeznie s kitergetnie a végén, mert sokkal többről van szó. Hogy ne mondjam: a költészetről, minden életrajzi, köznap, ünnepi mozzanat a verset szolgálja; minden rész az egészbe simul, abba az egészbe, amelyet együttvéve költészetnek hívunk. Mert ami összegeződik, fölemelkedés. A mesterség („a tisztas ipar”) próbája éppen az: több-e az eredmény, mint a sok-sok kiinduló pont. Birtalan Ferenc a kiinduló pontokat mélyre süllyeszti, egészen szelíd, egyszerű, kis-emberi tényekkel nyit: „Reggelente a fürdőszobában bekapcsolom a rádiót”, „áthallatszok / a szomszéd lánya / furulyálgat”, „a mosógép lejárt”, és így tovább, mintha nem is érdekelné a költészet, a vers – nem verset ír, nem költő, távol áll tőle minden esztétikum, minden irodalomelmélet, nem tud semmit a költészet mai állásáról, csak nekivág a maga feje szerint, s lesz, ami lesz. Van egy műve a céhről (*A cégér*), amelyben eredeti kétékezi szakmáját idézi fel, mégis a költészetről szól. „A forma ránk talál” utolsó szavakkal úgy lép túl a gyárinak hihető műhelyen, hogy máris a József Attila-i műhelyben vagyunk, a Műhelyben, amely a lét egyik színtere, akár a Golgota.

Birtalan Ferenc a forma emlegetésével azonban elárulja, hogy nagyon is érdekli, izgatja „a költészet maga” (akárcsak a paradoxonul negligáló József Attilát): „minap /most ezzel a szóval játszom”; *Költőországban* címmel egy egész költeményt ír; „Magában hord egy versjel” – szól egyik mondata, amely mi másról elmélkedne, ha nem a versről, hogy talán csak jel, valaminek a szimbóluma, már túlhangzott önmagán; máskor azon tűnődik, hogy „kezdődhet-e így költemény”, amiről persze, megint egy József Attila-vers jut eszünkbe („Íme, itt a költeményem, ez a második sora”); „Ez egy szépítő vers”, és még folytathatnánk a leltárt, a lényeg: ezt az embert nagyon is foglalkoztatja, amivel foglalkozik: a vers. Nem állhatom meg, hogy ne idézzek még újabb példákat: „Egy őszi versbe kell a köd”; „Egy optimista vers elé /szép álmok kellenének”; „Ezt a hetet egy napsütéses, reggeli verssel zárom”. Az *Alanyi költő* című darabja igazolja sejtésemet: azért bibelődik, vesződik, foglalatoskodik annyit vele, mert mintegy ezekkel a vaspálcákkal szeretné betonba önteni magát: költő vagyok, azok a versek, amiket írok, nemcsak versformájúak, hanem valóban versek is. Lehet, hogy mások nem így gondolják, de én „Köpek rá, mit mondanak az ítések”. Ezzel a mondattal a szakadék szélére lép, ennél tovább már nem lehet jutni, innen csak visszaút vezet, ez a végső mondat, amivel kicsikarni véli a maga szabadságát.

Mélyről indít, de tágas világba nyúlik fel, mindig van egy pont, egy biztos, amelyen felül már a költészetet lélegezzük be. Ami sokszor dal, formára, szerkezetre, áttetszősége, könnyedsége nézve (*Bor, Szárnyaszsoltár, Ma boldog, Egy kis galamb, Pörgető*), még többször sajátos, keserű elégia a helyzetről, saját állapotáról és a szemlélete szerinti világról, örök csalódottságokról. Képzetünkben a dal a harmónia műfaja, eleve a kiegyensúlyozottság, az öröm, az otthonosság, a bensőségesség megszólaltatása, amikor pedig összetorlódnak, egymásnak feszülnek az érzelmek, a forma is belereng, megroppan, a dal kaotikussá, nedallá változik. De csak képzetünkben, a valóság egészen mást mutat. Birtalan Ferenc dalaiban is keserű sorok buknak elő: „...amit elfelejt az ész, / nem nullázhatja le a lélek”, azaz a műfaj önmagában még semmit sem jelent. Sokkal többre jutunk, ha azt vizsgáljuk, meg: milyen világot ábrázolnak a versei? S ha ábrázolnak, milyen erővel tudja felidézni? Eszközei elég erősek-e ahhoz, hogy valamilyen külön, sajátos világot teremtsenek? Friss metaforák, leleményes rímek sodorják a verset, az eszközök készen állnak, hogy élénk vetítsék. Egy öregedő,

gyógyszereken élő, szegény, de a legkisebb szépségbe is belekapaszkodó ember monológjait olvassuk, aki lefokozva él, panelházban (amely önmagában is jelképes), a nagyváros (Budapest) kisvárosában, Csepelen. Nyugodtan leírhatjuk (nincs benne semmi kisszerűség), Csepelt akár Brooklynnak is hívhatnák, írni mind a kettőről lehet, a Spoon River-i holtakról is. Brooklyn „lakónegyedeinek állapota elhanyagolt, főleg alacsony és közepes jövedelműek lakják. Mólókkal és raktárakkal”. Csepel: „Az 1950–70-es években a szocialista nagyipar fellegvára volt.” Mólókról, raktárakról, elesettségről nem tud a lexikon, azzal nekünk kell kiegészítenünk. Az igeidő azonban sok mindent elárul: „volt”. Azt azonban nem írnám le nyugodt lélekkel, hogy Birtalan Ferenc csepeli költő. A *csepelség* költője, de az is csak helyelközzel. Nem filozofikus (noha gondolatgazdag), állapotokat ír le, egy-egy látványból, egy-egy jelenetből, egy-egy pillanatképből, egy-egy élethelyzetből indulva egy régebbi és egy újabb verseszmény határán.

Végezetül idejegyzem néhány felejthetetlen versének a címét: *Hé, dalocska, A cégér, Alföld, Kiszámolásig, Szentjeit a HÉV* (annak ellenére nem hiún, hogy az ajánlás nekem szól), *Visszanyíló ablak, Kapu, Számfejtő, Egy kis galamb, Ugrató* – már éppen elég is ahhoz, hogy hírül adjuk: a csepelség költője, a tiszta költő ismét erősen kopog az olvasók ajtaján.

Győri László